

MEGJELEN
minden
PÉNTEKEN.

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.
Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

III. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1879. FEBRUÁR 14.

7. SZÁM.

Egy elhagyatott kolostorban.

Eléptem csarnokodba óeska ház.
Rozsdás ajtód nyikorgva nyílt meg s arcom
Rég nem lakott, fülledt lég csapta meg.
Kívül hagyék minden világi gondot,
Hogy e helyen, hol évek hosszú sorján
Tisztelt atyák szent békéje honolt,
Hü gondok ne verjenek tanyát.

Romokban áll most minden, ami egykor
Dicsőségtek ragy messze hirdeté.
Ez a szoba, melynek korhadt butorját
Pusztító férgek serege emészti,
Tanuja volt nagy tudományotoknak.
Az a kereszt, mely ott függ a falon
S szent vallástok dicső jelvénye volt,
Tördelve hull szét darabokra lassan,
De minden foszlány visszaemlékeztet
A mult időkre. — Az a zsámoly ott,
Amelynek alján még meglátszanak
Egy szent barátnak térde nyomai,
Eszembe hozza szent életetek.

Gondolatim bolyongnak szertesztét
S egy könyvet látok ott az asztalon,
Amelynek durva, halavány papírján
Meglátszanak még ujja nyomai
Egy szent atyának. Hallni képzelem,
Miként mondjátok összejöve gyakran
Magános órátok halk csüdjé közt
A szent imát: „Confiteor Deo“.

Az ablakmélyedés kopott falán,
Hol most sipolva zug be a vihar,
A bibliából egy-egy ige áll.
Egy-egy öreg barát, kik évről évre
Felválták e szük czella falait,
Amint az ablak vastag üvegén

Kibámultak a végtelen világba —
Irták e mindent összefüggve tartó
Igéket. — Amott megtámasztva áll
Egy görcsös bot; tán élettársa volt
Valamely messze utazó barátnak,
Ki ide tévedt, s talán betegen,
Ugyane czella szük falai közt
Lehellte ki rideg lelkét... Talán
Itt nyugszik épen lábaim alatt
S hallgatja mély álmában mint dübörg
Fölötte a csöndhöz szokott talaj.

Hová levétek jámbor öregek?...
Alusztok mélyen, csendben odalenn.
Titeket nem bánt a világ zaja
S mint éltetek csendben, nyugodtan eltelt,
Nyugodtan, csendben foly le álmotok.
Nyugodjatok... nyugodjatok...

V. Sárffy Ignác.

A csalogány regéje.*) Kenessey Gizellától.

Régen volt, mikor még a regék alakjait: repke-
dő villiket, kis szürke manókat, források, tavak, virá-
gok tündereit nem riasztotta el a földről vad világi
zaj, midőn még az egyetlen könyv, melyet az ember-
rek ismertek, a természet örök nyitott könyve vala, —
mikor szeretni a napsugártól, — imádkozni a pacsirta
énekéből tanultak, s értettek ama titokzatos írást, mely
az örökkévalóságot hirdeti, s tündöklő jegyekkel va-
gyon felírva a mennybolt kék ivére. — És az emberek
akkor nagyon boldogok valának, — szívökben ősi
tisztaságában hullámozott az érzelem árja, drága gyöngyö-
ket rejtve mélységes mélyén. —

És él vala a mesés ókor e boldog országában
egy ifju dalnok, kinek dalát csodaerővel ruházta fel

*) E valóban szép költői rajzra különösen felhívjuk olva-
sóink figyelmét; egy kiváló tehetségű fiatal hölgy munkája ez, ki
már régebben feltűnt lapunk hasábjain. Szerk.

a költészet örök szelleme. — Kinek dalára a boldogság szelid érintését érzé a halandó, s szemén örömkönyű fakadt, — kinek dalára fényes fegyver villant meg a férfi kezében, lelkesedetten honáért halni kész, — kinek dalára megalázva porba hullott az ember, — áhitattól áthatott kebelével küldve az éghez buzgó hőimát. —

S a dicsőség fénye övezte az ifju dalnokot, — babér ékíté sötét fürteit, s a mezőknek legszebb virágait szórák utaira gyengéd női kezek. — De érzelmének hő sugarai nem földi leány feje köré fontak dicsfényt, — a költő rajongó érzetének tárgya egy kristálytisza forrás tündére vala. —

* * *

Mikor a nap megfutotta hosszú égi utját, s fáradtan tért pihenni a kék hegyek mögé, s az alkony, ez a szürke szárnyu, lassu röptü madár, a föld felett lebegett, — elhagyta a tündér hullám-lakát. — Gyöngyvirágok fakadtak kicsi lábai nyomán, — hangjának zenéjére gyönyörtelten rezgett a lég s a helyről, hova szemének tekintete ért, bűvös vakító fény áradt széjjel. Óva takarta el őt a zöld erdő lombsátora s hallgatni a bűbajos regéket, miket a habléány kedvesének mesél, közelebb hajolt a virág, — megállt a futó szellős a falevél megszűnt suttogni. —

Rózsajokról oly szépen zengenek a regék — vilákról ezüstsárnyu tündérekről, kiknek légi természet holdsugárból szőtt fátyol takarja, s kik ujhold éjjelen égbenyuló bérctetőn gyűlnek össze s intézik az emberek sorsát.

„Oh vezess fel engem a bérctetőre ujhold éjjelen!” esenge a dalnok. „Engedd látnom azt a bűvös világot, hová a képzelet felhatolni vágyván, lankadtan, kimerülten hull alá. — A valót az ábránd-világtól egy köd-lepel választja szét, — oh engedd, hogy az én szemem hatoljon át először annak sötétén, hogy én hirdessem e l ő s z ő r az embereknek a még eddig nem látott, nem hallott csodákat!” —

Ijedve fordult el a tündér: „Lehetetlent kívánsz, kívánj a rét virágainak örökéletet, a csermelynek szivárványszínt, és én megadom azt! — Kivánd, hogy le mondjak örökké tartó életemről és legyen egészen a tied, — én el fogom vetni tündérfátylamat, — s leszek földi lény, ki éhet, szomjat túrni kénytelen, s kit egy rövid küzdelmes élet után, hideg fekete föld alá temetnek! — Mindent, mindent, érted és kedvedért, — de a tündérvilág titka szent titok, melyet felfedni halandó szem előtt iszonyu eskü tilt!

De a dalnok nem nyughatott többé; a dicsvágy gonosz szelleme hízogató szavá változtatta ajkának beszédét. — „Szép vagy oh tündér, mint az ébredő természet! — Forrásod futó habjai nem fehérebbek arczod havánál, s egy sugár szemed egéből megígizte szolgáló szívét! — De hidd meg, veled e bájokban a földi leányok is osztoznak! — Az ő arczokra is kölcsönze a hajnal rózsapírt, az ő léptük is gyengéd, mint

a tavaszi szellő suhogása; ki tudja, nem csábít-e el ajkuknak mosolya, míg az alkonyt s vele édes jöttötöt várom.”

S e czelzatos szavakra sértett hiuságában imígy felelt a tündér: „Oh neked látnod kell engemet a bérctetőn, ujhold éjjelen, mikor ott ülve a tündérek karában, szépség s mindenhatóság párosul személyemben s a szépek között legszebb vagyok. S káprázó szemeid nem fogják soha többé kivánni más nőnek látását, elbűvölt lelked nem ismerend más vágyat bírásomnál, s enyém leszesz, felbonthatlanul örökre, — mint az ember a halálé! — — — Kövesd a patakot, mely kis hullámokat hajtva, csevegve fut a rét virágai közt s fáradtan pihen meg egy bérctető lábainál. — A magas tiszta aetherbe nyulik ez, felhők, csillagok alatta állanak, gazdag tenyészlet virul ormain. — Fa, bokor szövetségese leend s te titkon látni, hallani fogod a tündérek szent titkait. De az eskü-szegőnek, — kinek az egész nagyvilág nem adhat többé nyugalmat, kit — megtagad az ég, kizár a föld, — mit nyujtasz majd cserébe tündér élte feláldozott boldogságáért?” Hirnevet, dicsőséget! — A tündératok elveheti fényedet, de én a dicsőség sugáriból fonok fejedre koronát, s ez ragyogóbb lesz annál! — Megfoszthat halhatatlan eletedtől; de a hír szárnyára veszi nevünket, meghordozza népek milliói közt, s ha egy üdviteljes élet után ránk borul is egy virágos sírhalom, ezernyi dalban nevünk elni fog! — Örökéletért örökéletet! —

S feledve lőn eskü, büntetés!

Ujhold éjjelen elindult a költő, hogy lásson és halljon csodadolgokat. — A patak vidám csevegés közt vezette el a bérctetőre, melynek fái barátságosan bolintgatva nyujták segítő karjaikat a tündér védence elé. — Setét árnyalatu illatos fenyők boríták a hegyet az emberi szem gyarló latköréig, de azontul soha nem ismert fák, virágok következtek s ragyogó színpompájuktól fényes leve az éj. —

Magasan, szédítő magasan vivé a költőt dicsvágya egész odáig, hol a tündér-királynő fehér ködpatotája lengett a légben. — Szoborra merevültek tagjai a bűbajos jelenetre, mely itt eléje tárult. —

A lég ragyogó leányai lejtettek a magasban tündéri tánczot, — fénylő szárnyaik csattogásából mennyei zene jött létre. A virágok lassan szétfeszülő kelyhéből kis virágszellemekek, gyöngédek mint az illat, csatlakoztak a tündérek karához; az ég nyugodt, kék tükrén, méltóságosan uszva, közeledett a hold, ez a fénylő ezüst sajka, fehér szellemekeket hozva ölében. — Egy pillanat s a kis lények a hold ezüst szálain lesurranva a bérctetőn álltak, melancholikus dalaikkal emelve a jelenet varázsát. —

Ott volt a forrás ifju tündére is, — egész valóján a fenség és hatalom égi fénye, szemében a kielégített hiuság diadalmas sugára, széppé, igézőn széppé tevek őt! — —

Lenn a völgyben a harang-virágok ünnepélyesen

kongatták az éjfélt, — ; nesztelenül feltáruultak a kődpalota ajtai s előrepült a tündérkirálynő, maga a báj, maga a ragyogás! — Kápráztató fény áradott szét a hegytetőn.

Az égiek gyülese kezdetét vevé; — egy-egy rezgő falevélen, egy-egy virág ingó kelyhén foglaltak a tündérek helyet, s meghallgatók a madárkák panaszait, a virágok sérelmeit, s hatalmas kezekkel áldást, vigaszt osztának mindenfelé. —

Földézték mély sírjából a multat, ezt a barázdált arczu meggörnyedt aggot, ki már kiosztá az emberek között, mi reábizatott: mind az örömet, mind a boldogságot, mind a szenvedést, s immár nyugodni tért magános sírjába, melyet csak az emlékezet homályos alakja őriz. —

Előidéztek titkolt rejtekéből a jövőt, s az elveté fátylát, melyet nem lebbentett meg soha fel földi kéz, s az emberek, az eszmék sorsa, késő nemzedékek örökvégzete volt megírva arczán. —

Azután csodás ének kelt szárnyra a tündérek ajkairól; — felfedve lőnek a természet és az élet mélységes titkai, melyek tudásától elkábúl a kéjben uszó emberi lélek.

S a költő látott, hallott mindent rejtekhelyén, gyönyörtelt lelke érzé az ihlet isteni hatalmát, s reszkető ujjai öntudatlanul futottak végig lantja idegein. Egy éber szellő gyors szárnyakon vivé a felhangzó zenét a tündérekig. — Ijedve rebbent fel a ragyogó sereg — magára burkolá felhő lepleit és setét alakjaikat csak a cikázó villámok kísérteties fénye világítja meg. —

És eget, földet megreszkettető dördülések közepett rémesen hangzottak az átok végzetes szavai. —

A bércz, mely dus növényivel fedé a dálnokot, kopár és pusztá lőn. — Silány moh teng éktelen szirtein, régi szépségéről csak a rege beszél.

Elátkozva lőn a patak, hogy ne leljen nyugtot soha, hogy névtelenül fussa meg bizonytalan utját, s sötét tenger mély ölébe tűnjék el, nem ismerve, elfeledve!

A tündér leány, ki gyenge volt hiuságból, szerelemből, — elveszté tündér alakját, elveszte örökéletét, — lett belőle kis fénylő bogár, szomoru bujdosója csendes nyári estéknek.

A költő lőn a bercek kicsiny szárnyasa, hogy el ne árulhassa a tündérek szent titkait, elvéve tőle a szó nagy-hatalma, — s dala, melylyel az egész világot véle betölt-hetni, nem hangzik tul az erdő szűk körén. —

Hiába zeng a dal, — földi lény nem érti meg, — alig ismerik a kis szürke dálnokot, — ki árnyas bokrok enyhén tört reményei felett kesereg. —

A tündérek, — kiknek titkait felfedé emberiszem, felrepültek magasabb régiókba, s nem látta őket azóta senki! — —

* * *

Illatos nyári estéken, ha látod a bérzet kopár homlokával; ha látod a patakot, melynek átka, hogy fusson, siessen mindig, hazátlan, célétalan; — ha látod

a fénybogárkát a setét galyak között bujdosolva; — ha hallod a csalogány csattogó énekét, melybe a tündérek titkai csodabáju him gyanánt szöve vannak: — gondolj a tündérekre, a tündérvilág letűnt fénykorára, — a dicsvágyó dálnokra, — s habléány-kedvesére s ne csodálkozzál, ha a csalogány éneke oly fájó, oly szomorú; hisz mind a szent titkokat, — mind a varázst, melyet dicsvágyó lelke dalba öntve kitárni vágy, — nem érti meg senki, — senki.

Kisfaludy Sándor mint lyrai költő.

Te a csodát ujjá tevéd közöttünk,
Szirtek követték lantod zengzetét,
S a zordon rengeteg vad szörnyei,
S az ifjak és leányok a mezőn,
Kik általad szebb lángra gyűlodoztak.

Kazinczy Ferencz.

Költő tüzi fel az elismerés babérkoszoruját a költő fejére. Maga a szép lelkű költő, Kazinczy, versben dicsóiti költőtársát, kinek versei a magyar ifjakat és leányokat szebb lángra gyulasztotta, mert megismertette velök a magyar dalt s oly hangokat csalt ki lantjából, mint a hajdankor mythoszi költője, kinek lantja zengzetét szirtek követték, s az édes fájó hangokra megszelidültek a zordon rengeteg vad szörnyei.

Kisfaludy Sándor, mint a magyar nemesség költője lépett föl oly korban, midőn hazai íróink közt csekély önállóságra törekvést, csekély eredetiséget találunk, midőn az idegen írók példányai után indultak honi költőink, s azokból nem a költészet magasztos fenségét, hanem inkább a didactic elemet hozták be költészetünkbe. Nem volt tehát csoda ily körülmények közt, hogy az eredeti talajon járó, annyi hévvel és lánggal s oly öntudatosan író Kisfaludyt, midőn „H i m f y“-jét kiadta, a főur palotájától a szegény ember kunyhójáig, a mely magyar csak olvasni tudott, oly lelkesedéssel fogadta. A magyar lyra ily hangokat még nem adott soha azelőtt. A magyar nemzet kezdé már unni a francziások lelket ölő bölcselkedését és tudákosságát, a classikusok idegen légköre fárasztólag hatott valami új, valami nemzeti után vágyó lelkére. Ezen vágyát teljesülve látta Kisfaludy Sándorban, kinek dalai új korszakot alkotnak lyrai költészetünkben.

Mert mi volt azelőtt lyrai költészetünk állapota? A talaj, melyet Balassa annyi tehetséggel kezdett művelni, a hanyatlás korában, parlagon hevert. Az e kor után következő három különböző irányu iskola nem mutatott fel etéren eredeti tehetséget, legalább olyat nem, ki a magyar nemzeti lyrát megteremtette volna. A franczia iskola költészetünket leginkább a tanító és reflexió irányban művelte. E mellett a lyrai ömlengésekre inkább alkalmasabb formájú epistola fajt kezdték művelni. Amaz a tanító irányu költeményekben szerepelt, emebben a lyrai érzelmek találtak alkalmas formára. Az elmeművek által, melyeket ez az iskola létrehozott, élesedett és nemesbedett a magyar elme, csinosodott a nyelv, melynek szép folyása, tiszta könnyedsége Bánóczy szép prózájában kulminált.

Kazinczy, Berzsenyi és Virág már a classikai iskola

*

emlőin nevedtek. Lyrai munkáikban, nagy műziséssel a régi római és görög példányokat tarták szem előtt. A lyrai költészetnek mondhatni ez az iskola adott lökést a magasztosan folyó ódáknak, daloknak és epigrammáknak, bár a lyra a népiesek által is műveltetett, de egész más módon.

A 17-ik század valódi nemzeti költészetét akarták a népies iskola tagjai halottaiból újra föltámasztani. Ellent mondtak minden utánzásnak, s csak nemzeti irányban kívánták a költészetet művelni. Ez az iskola hozta be először a népies kifejezési módokat, hazai felfogással, hazai tárgyakat megénekelni népies formákban. Míg amazok a Pindusz bérceit mászták, s Arcádia susogó myrtusai közt bolyongtak, s költészetükkel a pogány istenségeknek áldozának: addig ezek felkeresték a sík magyar alföld pusztáit, a Balatont és tájékát, a magas Kárpátokat hóborított csúcsaikkal, s innen vették tárgyaikat. Ez az irány a legnemesebb is lett volna; de fájdalom a helyett, hogy a költészetel a fenségig emelkedtek volna, aláránták azt. Kifejezéseikben izetlen nyerseségbe mentek át, a költészet nemes hivatását tévesztve szem elől.

Az átmeneti korszak kiegyenlítő az ellentéteket a három iskola közt, mindegyikből megtartván a megtarthatókat. Így emelkedett fel ezen fokozaton költészetünk s „a külön utak egyesítése után találta fel magát azon ponton — mondja Toldy — hol a 19-ik század folytatában önálló virágzásra emelkedett!”

Ezen „önálló virágzás” korának tagja volt Kisfaludy Sándor is. Eredeti nemzeti költő, telve honszerelmmel és lelkesedéssel, ki ment minden utánzástól, mert a természet rendjét tartja szem előtt. Maga írja munkája előszavában: „Ki szabott rendet az első poétának, ha nem a természet? Mostohább e hozzánk, mostaniakhoz az anyatermeszt, mintsem a régiekhez, hogy teljességgel majmaik legyünk? Ó gyalázatnak tartá, „magát teljességgel a régiekhez kötni és önkényesen nem menni.” Ime ezen egypár sorban kijelölve találjuk Kisfaludy irányát. Épen azért, mert a természet törvényeit veszi szabályokul, az iskola törvényeit bátran átszökdeli, mert az nyűg volt magasra törő szellemének, s míg elődei s az utána következők sokáig a tisztán általános emberi elveknek hódolva hirdették a költészet magasztos eszméit, addig az, ő vele, tisztán nemzeti irányu lett.

Mielőtt Kisfaludynak lyrai működését bírálók, szükséges, hogy megismerkedjünk legnemesebb lyrai termékének a „Himfy szerelmei”-nek történetével, s hogy mily körülmények közt jött e munka létre.

Kisfaludy Sándor, mint tudva van, Zalavármegye részéről testőrnek választott meg, s így tagja lön ama nemes ifjak testületének akik Bessenyeivel élükön, nemzeti irodalmunkat halottaiból feltámasztották. Régi vágyát teljesülve látta, midőn Bécsbe jutott, hol Bessenyei példája lebegett szemei előtt. Itt a birodalmi fővárosban tanulta meg a francia és olasz nyelveket, s az olasz költőket, különösen Tassot tanulmányozta.

Kisfaludy a birodalmi fővárost ritkán hagyta el, s csak ritkán rándult le Badacsonyra, a vig szüretekre. Egy-ly lerándulása alkalmával megismerkedett Szegedi Ignác

zalai alispán Róza nevű leányával, kit Liza név alatt találunk forró szenvedélytől áthatott kesergő dalaiban. Eszerelmi viszony adta meg indokát hihetőleg a „Himfy szerelmei” irásának s a „Két szerelmes sziv története” című levélregénynek. Szerelmi viszonyuk azonban nem fejlődhetett boldogan. Ennek oka a következő eset volt. Eszterházy a testőrök parancsnoka meghalozván, a jó viszony az új kapitány és a testőrök közt meglazult, s irigy áskálódások oda vitték a dolgot, hogy Kisfaludy néhány társával elmozdítottatott, s Milánóba, Olaszországba rendeltetett. Haza térvén előbb azonban búcsulátogatásra, úgy találta, hogy Rózája szive hideg iránta, hihetőleg ama körülmény miatt, mert valami vétkes bűnről is beszéltek. Szívében fájdalommal távozott hát Olaszországba, hogy szerelmére méltatlan kedvesét feledje, kit azonban sehogyse tudott feledni, s kinek hűtlen szerelme adott okot a „Kesergő szerelem” lángoló dalainak irására.

Toldy Ferencz, és Szana Tamás a „Két Kisfaludy” című munkájában egészen eltérő nézetben vannak az iránt, vajjon csakugyan Szegedi Róza: e tárgya eme költeményeknek. Toldy egy fiatal grófnőt hoz felilyenül, kivel Kisfaludy Klagenfurtban ismerkedett meg. Toldy nem állítja ugyan határozottsággal, hogy Kisfaludy mind a négyszáz dalát e grófnőhöz írta volna, ha nem azt mondja, hogy Kisfaludy Klagenfurtban tartózkodása alatt „szerelmi viszonyba szövődvén egy fiatal grófnővel kezdítávol tőle a német földön azon lángoló dalok irását, melyeket utóbb „Himfy szerelmeibe is felvett!”

(Folyt. köv.)

D a l o k.

I.

sik eső, elborult a láthatár,
Minden oly bus, mint az árnyék, oly sivar;
Kitekintek, eszembe jut életem,
S az idővel én is sirok, könyezem.

Elborult már régen az én kék egem,
Csak egy felleg: a sötét bú jár velem;
Olyan vagyok, mint az őszi pusztaság,
Melyen immár nincsen öröm, nincs virág.

Az idő majd újra éled, kiderül,
Hejh! csak nekem marad gyászos egyedül;
Gyászban marad, míg tavasz jó egykoron,
Mely kizöldül, kivirágzik siromon.

II.

Halovány
Szelid rózsza kedvesem;
Mosolyát
Jaj be nagyon szeretem.
Kinyilik
Piros ajka, mint a tavasz bimbaja,
S mézet nyujt,
Égi mézet csókjainak balzsama.

Sok fényes
Csillag ragyog az égen ;
De melyik
Nézne, mint te oly szépen ! ?
Szemedben
Ég a tündér, boldogító szerelem ;
Tekints rám !
S benned a sziv minden üdvét föllelem.

Tekints rám,
Jer dobogó keblemre !
Hadd égjen
Csóköd tüze lelkekre ;
Lobogjon
Hosszan, hiven, mint a nap hő fényével,
S szerelmünk
Szent gyönyörét a halál sem oltja el.

Hajgató Sándor.

Juj be okos asszony.

Életkép.

E. Mikes Rózától.

Öz. Malozsa Tibáldné — egy józan felfogású örök vig kedélyű kedves fiatal özvegy — abban a pillanatban vette magára felöltőjét, a midőn iztéssel rendezett salonjába nyitunk. Aztán gyors, csaknem szaladó léptekkel hagyta el lakását.

— Igen, igen nagy baja lehet! — gondolja menetközben — „Ha szeretsz, ha látni akarsz ; jer minél előbb, én képtelen vagyok“. — Ennyit vetett csupán a papírra. Mit akart ezzel mondani? — nyugtalankodék folyvást előre haladva, mialatt a legközelebbi utcái szegletházba, csaknem rohanva ment föl a lépcsőkön.

Mit fog hallani! Mit kell látnia!

Nyugtalansága, nem oknélküli volt.

Alig lépett az előszobába, ott a legnagyobb rendetlenség tünt szemeibe.

Öltöny, darabok, fehérműek, ezüst evő készletek, stb. hevertek szana-szét.

Sehol egy élő alak!

Gyorsan siet végig a szobákon, míg az utolsóban megtalálja: a barátnőjét egy kis asztalkára hajtva fejét, keserves elhaló görcsös fuldoklást hallat.

A szobaleány csomagolással foglalkozott.

— Mi bajod édes Lobeliám? — kérdé Malozsáné megrendülve a léptek neszére feléje fordított dult arcztól.

Lobelia tántorgó léptekkel vánszorgott barátnője felé, a ki eléje sietve, karjával fogta fel a roskadásra való alakot.

— Eltávozom e helyről örökre! — fuldokolá fájón, keservesen! —

Malozsáné megijedt barátnője határozott szavaitól, de elpalástolá felindulását, nehogy az által még csüggedtebbé tegye sorsát, s csaknem tréfás enyelgéssel kérdé: Nos halljuk! Minő rettenetes nagyhorderejű baj vezet e vét- kes szentségtörésre?

Aztán oda sug neki, hogy a szobaleányt távolítsa el. Midőn egyedül maradtak, a pamlaghoz vezette a zokogó asszonykát, maga is mellé ülve, mondá:

— Most már beszélj: mi történt itt?

— Édes Indám, én elválok férjemtől! — zokogott Lobelia.

— Elment az eszed? Te beszélsz így, a ki szereted férjedet?

Menj te rossz barátné! Hogy rá ijeszt az emberre! Én szaladok mint az örült hozzá, valami rettenetes bajt gyanítva s ime ő játékot űz velem, azt mondja: Elválok férjemtől! A kit szeret! Hahahaha! Ez aztán nevetni való tragédia!

— Nem szeretem őt többé. Gyűlölöm, mert eloltá bennem az irántaiszeretetet, minden nemes érzést, mindent, mindent.

— De hát minő rendkívüli vétket követett el ellened az a gonosz férj, hogy e lépésre kényszerített? talán beállt valamely rablóbanda főnökének? Avagy meglopta az állam pénztárát? (A kismenyecskének nem jutott eszébe, hogy azt nem lehet meglopni: mert üres) vagy a mi még mindezeknél is rettenetesebb volt — már t. i. a te hátacskádön — gondolta magában — az éjjel bizonyosan holt részegen jött haza s téged jól megagyabugyált.

Mik ezek csekélységek a valóhoz képest! — jajdult fel Lobelia!

— Egészen füllé változtam a kíváncsiságtól.

— Kedvesse van! — nyögé Lobelia.

(Inda már kezdte sejteni, hogy innen fúj a szél, hisz ő hozzáig is jutott e hír, de okosabb asszony volt, sem hogy tudatta volna azt a feleséggel. Ime most megtette egy más!)

Ezt a tragédiát, komédiává kell változtatni minden áron.

Elkezdett nevetni, kacagni egész lelkéből.

Lobelia neheztelő csodálkozással nézte barátnőjét. Igen fájt lelkének e kigunyolás. Mindenkitől várta azt, csak Indától nem.

Inda megértette barátnője szemrehányását s nem kacagott többé.

Most egyszerre komoly arcot öltött, mint egy egyetemi boncztanár.

— És te e miatt akarsz elválni férjedtől?

Bocsáss meg, de több erélyt és több önérzetet tételtem fel benned.

— Éppen az önérzet vezet e lépésre. A nőnek egy betéte van az élet sorsjátékában: férje szerelme: ha azt elvesztette, számára nincs boldogság többé! — mondá Loebelia csaknem neheztelve.

— Gyerme! Hát minő magas fogalmaid vannak neked a férfiakról — férjdről?

— Hát istennek képzeled-e őket?

— Hát azt hiszed, öt évi házasság alatt ez az első kedvese!

— No no, miért ugrasz föl oly indulatosan?

— Se nem az első, se nem az utolsó édesem.

— Csupán az volt a te szerencséd, hogy nem birtál róla tudomással, s a tudatlanság, a legboldogabb asszony-

nyá tett a nélkül, hogy férjed ez idő alatt kevésbé szeretett volna.

— Házás életetek egén soha egyetlen felhőcske sem mutatkozott.

— Miért?

— Mert nem tudtál semmit!

— Most?

— Tudomást véve férjed viselt dolgairól, kétségbe esett botrányt csinálsz: válni készülsz.

— Jaj kedvesem, ha minden asszony ily kislelkű volna, s a férfaktól többet kívánna, mint kívánni lehet az olyan emberektől, a kiket a jó Isten egy rakás ostromba sárból formált, no hiszen meggyülne a papok baja velük; mert biztosítlak, elkezdve legfölülről, — az utolsó koldus asszonyig bátran váló-pert indíthatnának férjeik ellen.

— Gyönyört találnak ők a változatosságban édesem a míg csak a teremő nem kegyelmez árva fejüknek, s szilárdabb agyagból újra nem alkotja őket. Nem ők a hibásak édesem, hanem a beljük ojtott természet.

— Könnyű neked védelmezni őket, a ki özvegy vagy!

— S mintha én nem keresztül mentem volna az élet e hétköznapi stádiumán? Az én boldogult férjem is épen úgy botorkált a sötétben, mint a tied, s épen úgy orrára esett igen gyakran, mint a tied.

— És azt hiszed, hogy én is el akartam tőle válni?

— Ellenkezőleg!

— Nem is vettem észre kicsapongásait.

— S tudod-e mit nyertem vele?

— Elismerte fölényemet, visszatért hozzám, s nem ismert angyalibb asszonyt, mint a felesége.

— Légy te is nő édes Lobéliam, a szó legszentebb értelmében, a ki szelidség, türelem által bilincseled őt magadhoz a helyett, hogy szemrehányásokkal illesd s mindjárt válásra gondolj.

Lobelia bámulattal halgatta Indát, habár még nem is egészen osztotta nézetét.

— És melyik osztályához tartozik a társadalomnak az a nő? — kérde Inda.

— A német-színház egy ballerínája!

— A hazugság, a tettetés osztályához!

— Egy komédiás nő! S te ily alapnélküli viszony miatt akarsz elválni férjedtől?

— Hát ismered-e te ezt a fajt?

— Nem ismered!

— No én megismertelek vele.

— Csak fényes, szemkápráztató golyócskák ezek, — Lobeliám az élet folyamán, a kik ott lengnek, tengnek csillogó-villogó, de semmit nem érő lényükkel. Üres csillogásuk arra való csupán, hogy magukhoz vonják a férfit — ezt a szemfényvesztés után sovárgó fajt. — Játszanak előttük szerepet, mint a színpadon lejátsszák azt. Színlelnék szívet, mutatnak szerelmet, mindezt csupán azért, hogy a hiúság, a divatkór, fényűzés — lelkük ez egyedüli örömét kielégíthessék.

Első pillanatra, ingerrel hat a férfakra a játék; de később meggyőződnek, hogy az a szép csillogó-villogó káp-

rátató golyó, csak szemfényvesztés, mert ime most látják be, hogy az nem egyéb, mint „szapan buborék”,

— És te egy ilyen buborék, egy ilyen semmi miatt akarod feldulni családi életed?

— De mennyi pénzbe kerül az ilyen semmi, egy ilyen buborék! — mondá Lobelia gépiesen, a ki már egészen meg volt győzve.

— Annál kevesebb érzést pazarolnak rájuk édesem. Hisz a valódi szerelmet pénzen vásárolni nem lehet. Hidd el nekem, haza térnek ők, mindez csak a természetükbe ojtott változatosságkifolyása. A jó, türelmes, szelid feleséget nem pótolja semmi. Ugy-e bár, megmaradsz továbbra is ilyen szelid, türelmes feleségnek?

Lobelia szeretettel csüggött barátnője okos, beszédes ajkain, miként a megtestesült átváltozás.

— Légy elnéző gyöngesége iránt édesem, hidd el, a könnyelmű viszony csak arra való, hogy később annál több tisztelettel és ragaszkodással térjen vissza jó, házias, türelmes feleségéhez. Hadd fussa ki magát, annál édesebb lesz neki a pihenés te melletted.

Lobelia most már maradt!

A mellékszobában a férj végighallgatta az egész beszédüket s égő arccal mormogá: Ju j be okos asszony!

Nyílt levél a „Déliab” szerkesztőjéhez.

Ellenbírálatot, vagy kiegészítő ismertetést írni nem szokásom; bizonyságom, hogy több évvel ezelőtt költészet-tanom egy „nyegle” bírálatára még akkor sem feleltem, mikor arra egyenesen fölszóítottak.

Igmándi ismertetését kiegészíteni, vagy helyreigazítani, állításai ellenébe védekezni semmi szándékom.

Ismertetésén a jóakarát hangja vonul keresztül; ezt elismerem és köszönöm. Azonban én minden — főleg reám vonatkozó — bírálatból, ismertetésből tanulni szeretek s e tekintetben a legrésztesebb és legszigorubb bírálatot becsülöm legtöbbré, ha látom, hogy jóakarát, igazságszeretet sugallja azt. Igmándi nál a jóakarát megvan; nem kételkedem, hogy igazságszeretete is szeplőtelen, s hogy állításainak okszerű, alapos voltáról tiszta öntudattal bír.

Ime, épen ennél fogva nagyon lekötelezne, ha kimutatná, hogy hazafias tartalmu verseim közül különösen a „Szeresd hazádat” (184. lap.) mennyiben reprodukálása Vörösmarty „Honszeretet”-ének, s vajjon, ha az, csakugyan ellapított-e? (Erre nézve közbevetőleg ajánlom, próbálja mindakettőt egyenlő méltatással elszavalni, vagy elszavaltatni.)

Szótán mit értsek voltaképen az alatt, hogy költészetemben a hazafias darabok mind ismeretes hazafias költeményeinkből táplálkoznak? a hangulatra, vagy különösen a gondolatokra, vagy kifejezésekre vonatkoztassam-e állítását?

Meg fog bocsátani Igmándi, ha a Götthe-féle fordításokra tett megjegyzését szigorubb egybevetésre kérem alapíttatni; mert bármily őszinte és mély tisztelettel visel-

kedjem is Szász Károly műfordítói magas tekintélye iránt: mégis fentartom a meggyőződést, hogy (pl. Mignon-ban) a hangulat zenei festését nyelvünk hivebb ecsetével sikerült eszközölnöm.

Végül megjegyzem, hogy a bölcselkedő versek idétlen gondolatait nagyon szeretném kijelölve látni; mert ha csakugyan azok; egy eshető kiadásban szerencse lesz elhagyhatnom; ha pedig mégsem oly idétlenek magukban véve, hanem a kifejezés nem elég jellemző, találó: sikerül talán praegnansabban kifejeznem s így elismerésre méltóvá tennem azokat.

Legvégül pedig Szerkesztő urat arra kérem, hogy azon esetben, ha Igmándi, mint remélem, őszinte kérésemnek szives jóakarattal eleget tenni kegyeskedendik: sorainak becses lapjában, magukért is, meg kedvemért is, helyet adni méltóztassék.*)

Erődi Dániel.

EGY SIR.

Elbeszélés Godin után.

W. . . . Emiltől.

Vasárnap rendesen a szomszéd faluba rándultunk isteni-tiszteletre, ilyenkor az öreg tisztelendőhez is beszólunk, kit aztán ebédre magunkkal hoztunk vissza a kastélyba. Rég ideje már, hogy szives házi gazdám, az öreg földes ur és a tisztelendő a vásár- és ünnepnapot együtt töltik.

Ott létem második vasárnapján a háziak váratlanul vendégeket kaptak, és így akadályoztattak az isteni-tiszteletre a szomszéd faluba rándulni.

Szép, verőfényes reggel volt, úgy unszolt a sétálásra; én tehát engedelmet kértem, hogy magam mehessek a szomszéd faluba, még pedig gyalog. Az árnyékos erdő-ösvényen sokkal előbb értem el célom, mint gondoltam. — A falu egy gyönyörű, lombos erdő által határolt halmon fekszik, melynek tetején a templom áll, mellette terül el a temető százados hársak alatt, enyhe árnyas nyughelyül.

Mielőtt az isteni tisztelet kezdetét veszi, gondolám, körülnézek a temetőben. E kis falusi temető kedvező benyomást tett reám. E vidéken azon kedves szokás dívik, hogy minden hét utolsó estéjén a sirhalmokat friss virággal és koszorúval díszítik fel — ez mindenkinek kegyeltszerű, becsületbeli kötelessége, mit nem mulaszt el senki sem megtenni.

E földszitett sirhalmokat szemlélni másnap reggel, gyönyörű látvány. Nem láttam temetőt, melyben több virág, több rózsza díszlett volna, mint ebben. Mindenütt nyüzsgöttek a ürge bogarak, rovarok, mindenütt pillangók tarka csoportja repdesett. Csendesesen haladtam a temető keskeny füves ösvényén, olvastam egyik másik sírfeliratot, vagy bámultam a naiv alakú emlékjeleket; így juték a régiebb, a templom háta mögött fekvő temetőrészhez, a hon-

nan közvetlenül a falura láthatni; azonnal szemembe ötlött egy fehér márvány-kereszt, a mely tündökölve kimagaslott. Meglepetve lépék közelebb. A sir, melynek tetőjén ezen kifogástalanul szépen vésett kereszt volt, nagyon réginek látszott. A sirhalom erősen meggyökeresedett örökzölddel egyenletesen volt befutva. Egy nagy szomorú fűz enyhe árnyékot vetett rá, a melyen áttörő napsugarak ezüsthényt árasztottak. A kereszt derekán, melyen nem volt felirat, csak egy lombkoszoru csüngött, melynek levelei a regg-harmattal tündököltek. Egy széles fekete selyemszalag volt a márványra szoritva; felemeltem a lecsüngő szalag egyik végét, azon arany himzés vala: — noha az aranyfonalak már meglehetősen elhalványultak — „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek!” fölirattal.

Sajátságos benyomással volt reám e néhány szó; mert sem név — sem születés vagy halálozási szám nem jelölé az elhunyt kivoltát. Lehajolék, hogy egy pár levél örökzöldet szakgassak, és csak most vettem észre, hogy a sir lábánál, a levelektől szinte elboritva, ferde irányban, egy félkör alakú tábla sülyedezett a földbe. A leveleket kezemmel félrevonva, a következő feliratot olvastam:

Walton Emmy

született: 1832 octob. 10-én;

meghalt: 1849 május 20-án.

Nyugodjék csöndesen.

Tehát egy fiatal leány! Életének legszebb, leggyönyörűbb napjaiban, mennyegzői ágy helyett elhagyott sir, myrtus helyett, szomorú fűz! Szegény! gondolám és elmerengék itt e sir előtt, miközben megszólalt a csemettyű az isteni-tiszteletre.

A mint lassan a templomhoz közeledtem, a bejáraton a pórnép özönlött be; az imént még elhagyott temető tarka alakokkal tölt meg, kiknek száma minden percben szaporodott.

Gondolataim azonban nem az élőknél, hanem a halottaknál szárnyaltak; felizgatott kíváncsiságom szórakoztatótt az isteni-tisztelet tartama alatt, és türelmetlenül vártam a pillanatot, melyben a lelkészről a látottakról felvilágosítást kérhetek. Mihelyt a jó lelkész dolgozó szobájában fogadott, hol a szekeret vártuk, hogy a kastélyba menjünk ebédre, siettem megkérdezni, hogy egy külföldi ilyen elhagyott helyre hogy juthatott és miért van sirja olyan szokatlanul megjelölve.

„Noha tudnék önnek erről fölvilágosítást adni kimerítően — mondá a lelkész — de igazán jobb lenne, hagynók ezt. Ön oly jókedvűnek látszik — hogy valóban kár lenne e szép vasárnapot régi bús történettel elrontani. Bármilyen régi történet is ez, mégis a hányszor reá gondolkok, szomorú érzés fog el.“

„Ha tisztelendőséged ezeket a szomorú dolgokat maga érte meg és nem kötelezi hallgatásra a titoktartás, úgy igen kérem, beszélje el!“

(Folyt. köv.)

*) Recensens ur ígéretét már is birjuk arra nézve, hogy a kívánt fölvilágosításokat lapunk legközelebbi számára megírja. Szerk.

Levellek egy szép lányhoz.

XXII.

.... május 9. 187....

Utóvégre is az nem járja, édes Evelin, hogy egy alig 15 éves leányka szakálos, bajuszos embereket, kik a társadalomban tekintélyes állással bírnak, csak úgy per maga szólítson. Ez jól veheti ki magát az egykoru deákoeskákkal vagy fiatal jogászokkal szemben, de egy férfinál — legyen meggyödve róla — mindig visszatetsző.

Legkevésbé se vegye tehát zokon, hogy Elemér a levelében említett alkalommal a nagy szám helyett csak kisasszonyozta. Többször hangsúlyoztam már ön előtt, hogy Elemér ambíciózus ember s bár azt a tiszteletet, amit bárki részéről is mindenesetre megérdemel, nem is követeli: jogosan nyul arra figyelmeztető módokhoz, mihelyest ezt neki meg nem adják. S ezzel más is úgy van, nemcsak az én Elemér barátom, akit ön — mellesleg legyen mondva — hovatovább kiállhatatlanabbnak talál. Így van ezzel minden férfi, akiben csak egy parányi szikrája van a férfini önérzetnek. S helyesen; mert ez az önök részéről semmi egyéb nem akar lenni mint fölényük érzetése. Azt ugyan jól és helyesen teszik, ha fölényüket érzettetik (akik tudniillik képesek reá!) s éreztessék is, csak ne ilyen darabos, mondhatni lenéző s így mindenesetre bántó modorban, mert ez által önérzetes férfinál, akinek — amellet, hogy az önök fölényét elismerni hajlandó — szintén van fölénye, éppen az ellenkezőt érik el. Nem szükséges példák után messze menni, ott van Elemér s itt vagyok én, aki az ilyen magázó hölgyecskékkel szintén nagyon kategoricze szoktam elbánni és pedig anélkül, hogy azért bárkitől is eltérni hajlandó volnék, hogy udvariatlannak nevezzen. Vicem pro vice.

Hiába is rázza fejecskéjét; ismétlem, hogy a magázás ilyen esetekben nem járja s cseppet se csudálkozzék aztán, ha — le nem mondván e rossz szokásról — ilyen éppen nem remélt módon máskor is megjárja. Vagy mit mondana maga arra, ha én magát, mikor engem magáz, vissza ma-

gáznam? mert maga, mint látom, nagyon beleszeretett abba a gyönyörűséges magába...

Megvan a maga használatának is a maga helye s ebben az esetben, melyben maga szereti a férfiakat magázni, magánál is éppen úgy nem helyeselhető mint bárkinél.....

A maga csak két esetben használható helyesen és rendeltetésének megfelelőleg. Először két olyan egyén közt, kik bárminő, de kiváltképen társadalmi okoknál fogva mint fölebbvaló és alattvaló állnak egymással szemközt, a magázás joga a fölebbvalót illetvén. Így például a háziak magázhatják a cselédeket, hivatalnokok a szolgákat, stb. szóval a társadalmi műveltség magasabb fokán állók a jóval alantabbállókat.

Másodszor magázhatják a társadalmi (s netán tudományos) műveltség egy és ugyanazon fokán állók egymást különösen akkor, ha köztük az egyszerű ismeretségnél jóval bizalmasabb viszony áll fenn. Így például barátok, kiknek nem volt még alkalmuk ezt, a barátságot inkább megillető te-vel föleserélni; mamák és gyermekek s kiváltképen gyermekek egymást.

Éppen e második ok folytán hölgyek és férfiak is magázhatják egymást (de egymást, kölcsönösen!), de — természetesen — csakis akkor, ha ez okvetetlenül megkivántató bizalmas viszony fennáll közöttük; pl. vagy már gyermekkori jóismerősök vagy újabb ismerősök ugyan, de közöttük szoroson bizalmas viszony van, vegyük: leendőbelik... stb.

Első esetben a maga sokkal hidegebb, távoltagebb és lenézőbb megszólítás az ön-nél vagy kegyed-nél, másodikban sokkal melegebb s nagyon közel áll a te-hez. Az elsőben a megszólító azt mondja a megszólítottnak: te nagyon alattam állasz, nem vagy hozzám méltó, köszönd meg, ha rád pillantok; a másodikban: én olyan vagyok mint te, szeretlek, jer, csókoljalak meg....

Nos... és melyik illik e két maga közül az olyan ismerősök ajkaira, mint ön és Elemér?

Egyiksem ugye? Mert az utóbbi csak nem?!... Lássa... S önök az első találkozásakor már agyon magázák az embert, aki — ha helyesen gon-

dolgozik — vagy visszaadja a kölesönt, mint Elemér tette vagy föl sem keresi többé magácskákát megeléglélvén az első találkozást, mint én tettem már nem egy magázni méltóztató hölgyeeskével

Ott van az ön, kegyed, ur tessék választani közülök ! . . .

Most veszem észre, mennyire belemelegedtem s hogy levelének többi pontjait érintetlenül is hagytam. Nemsokára folytatni fogom; addig is kézesókomat a szép virágokért; nagy örömet szerzett velök.

Ama nefelejescsokrot — kívánságához képest — már elküldtem Ernőnek.

XXIII.

. . . május 20. 187. . .

El is feledtem biz én őket annyira érdekelnek. S körülbelül ilyenformán érdeklődnek irántok mások is. Ha valahol valami társas összejövetel, estély s többéféle készül, kivel először váltunk szót e tárgyban, bizonyosan így kezdi: Ott lesznek a kataszteri biztos leányai? Nem. — No akkor elme gyek, mert még egy léget sem szeretek velök színi. S ezt nemesak férfiak, de hölgyek, mamák stb. egyaránt mondják és teszik.

Gondolhatja tehát, hogy ilyen körülmények közt az ön ismerőseit nem igen hívogatják a társaságokba s más effélékbe.

Eredeti volt a multkor. K-né estélyt adott s hogy, hogy nem: ök is jelen méltóztattak lenni.... és méltóztattak csücsülni is egész éjen keresztül egyetlen gavallér és tánczos nélkül. Ez némi kis figyelmetlenség volt ugyan a háziak részéről. . . . De mit tegyenek, mikor egyikünk se mert a veszedelmes expedícióra vállalkozni? Ki is volna bolond ott hagyni jóismerőseit és mulatságát csak azért, hogy öméltóságaitól, egy pár lenézö mosolyt kikönyörögjön? Hadd üljenek, mondám én s mondá velem együtt valamennyi fiatal ember. És ültek is gyönyörűségesen.

Igy kellene minden gögös, affektáló hölgyeeskével bánni, majd megszeliülnének !

Azóta nem is mennek sehova; lenézik az egész világot.

Valahányszor rájok gondolok, az egyszeri ember jut eszembe, aki az egész világot bolondnak tartotta, aki meg aztán viszont abban a szerencsében

részesült, hogy őt tartotta az egész világ bolondnak. Ki volt hát mégis a bolond ?

Többen gondolkoztak már a felett, hogy hát tulajdonképen miért is olyan gögösek ezek a tisztelt hölgyek? És senki se tudta kitalálni. Sokan azt tartják, hogy tekintélyt akarnak maguknak szerezni. . . . Tekintélyt? Dehát mivel? Aztán tekintély, tekintély. . . . mirevaló ez a hölgyeknek? . . . S ha való is, ilyen uton kell azt szerezni? Legyenek egyszerűek, csinosak, elég műveltek, jó gazdasszonyok, szerények. . . . s biztosítom, hogy tiszteltetni fognak. De olyanokat, kik az esetleges szép külsön kívül egyébbel sem bírnak s emellett, gögösek, pöffeszkedők, kiállhatatlanok, az ördög se fog tisztelni, bármennyire gagyogjanak is francziálul, bármilyen jól kalimpáljanak és pingáljanak is ! . . .

Ha jól emlékszem, említettem önnek valamelyik levelemben, hogy G. . . faluban jártam. Nos ott megismertem egy kedves kis teremést, akit. . . . Most majd elsiklott a nyelvem! Szóval az éppen olyan kis leány, amelyet én magamnak képzeltem. . . . Ottlétem alatt majd mindig nálok ültem. . . . Vegye ehhez, hogy faluban. . . . s könnyen eltalálhatja, hogy most mindenki rólunk beszél. . . . S tudja-e, hogy már irigyeim is vannak? Borzasztó! G. . . . összes fiatalsága ellenem esküdött. . . . ami nekem ugyan rendkívül mulatságomra szolgál, ama nézetben levén, hogy addig boldog az ember, míg irigyei vannak s inkább háromezer irigy mint egy szá nakozó.

Nem is képzeli ön, édes Evelin, milyen czudar lelkű ez a világ. Mig szerencsétlen, rá se hederi s mihelyt a boldogság hajnalpirja dereng lelkébe, kész volna egy kanál vízbe fojtani. Nyomorultak! Tudja, mit irigyelnek tőlem? Korántsem a kis Ibo lyát, hanem. . . . a pénzét, mert szerencsétlenségemre gazdag leány. S ez az, ami a jövőre nézve aggaszt. . . . Hátha az ő szülei is a mai társadalom szellemében gondolkoznak s azt hiszik, hogy leányuk gazdag férj nélkül boldog sem lehet? Pedig én — lelkemre mondom önnek — hogy minden pénzét szívesen elengedném vagy irigyeim sovár szeméibe dobnám, csak őt adnák nekem, csak ő lenne az enyém! És hátha ő is a mai kor gyermeke s gazdag férjet vár. . . . Nem, édes Evelin, én nem merem ez ártatlan kis lelket ilyen gondolatokkal beszenyezni s kevés reménnyelugyan, de minden nagyobb kétségbeesés nélkül nézek a jövőbe. . . .

Lássa, én is hova jutottam !

*

Debreczeni árnyképek.

Azelőtt, ha a jó magyar embernek valami rettentő zokon esett, neki keseredve sohajtott föl: Kurucz világot élünk. És ennek kifakadásnak, mint Thalyból tudjuk historikus alapja van. Most azonban már lassanként kimegy a divatból ez a sopánkodás. A mi előbb „kurucz” volt, az most „bosnyák;” tehát méltán kiálthatunk föl, most, hogy „bosnyáku vagyunk.” „Igen „bosnyáku” még Debreczenben is. És erre a tudatra csak most viradtunk, minekután a occupáltuk Boszniát.

No de ne tessék félni; semmi kedvünk nagybani politizálást üzni ahoz nem értünk, mint nem ért a magas politikához a mai viszonyok között széles a magyar hazában senki, dassind — mint a német mondja — spanische Dörfer. Mi ezuttal csak a mi nagy Dorfunkkal, Debreczennel foglalkozunk ehez mint társadalmi lapnak teljes jogunk is van. Tehát ismétljük uraim, bosnyáku vagyunk Debreczenben. No már az eszmetársulás törvényeinél fogva. Boszniában t. i. fülig elmerülve eviczkelnek a sárban az új honpolgárok, mi meg itt Debreczenben — nyakig. Nincs valami lényeges különbség a kettő között, sőt van lényeges hasonlóság. De Boszniában az áradásos vidékeken épült helységek házai czölöpökre építvék, minket, ezzel sem dicsekedhetvén — ma holnap, daczára hogy Debreczen nem Bosnyák-Bród, fölvesz a víz, pedig ugyancsak jó messze lakunk a Szávától, sőt a Tiszától is. És mégis úgy van. Tessék csak most télvíz idején kigondoláznunk utczáinkra. Mindenütt, piacz-utczánkon ép úgy, mint a mellékutczákon a „fekete tenger” árjai hullámoznak. Helylyel-közzel sárból tornyosult „fekete hegyekkel” is találkozunk, melyek azonban, koránt sem bírnak az „Ararát” hegy szilárdságával, mert kísértés csak meg reájuk tenni lábadat csakhamar az orkuszba sülyedés érzete kap meg. A kocsiutakon csak meg-meg jelen olykor egy-egy városi sárkaparó, ki lapátjával iparkodik „elválasztani a vizet a földtől;” de hát a járdák, a gyalogjárdák! Ezek a legmostohábbul gondozott hamupipókék. A háztulajdonosok mit sem törődnek velük, habár házuk ablakán csap is be hozzájuk a sárhullám, a város meg, nem engedi a gyalogjárdákat is a nyakába varratni. És így, ha ázunk felülről, gázolunk alulról. Az átjáró pallók tisztításáról kisésem gondoskodik. Azokon egyik utczafélről a másikra áthatolni, legalább is annyi veszélylyel jár, mint a mily veszélyes volna a muszka hadihajórajnak a Bosporuson keresztül evezni. Éski, mi ezen összes miseriáknak oka? Talán a tanács, vagy a rendőrség vagy a köztisztasági bizottmány?! Korántsem! A hiba abban rejlik, hogy városunknak nincsen kellőleg szevezett köztisztaság ügye! S miért nincsen? Mert nem is lehet, míg a város kellőleg kikövezve s csatornázva nincsen! A tisztelt városi képviselő testület szükmarku és a hatóság sokszor a legszükségesebb garasokat is alig tudja kicsikarni és megszavaztatni a közgyűléssel mert hát az a boldog emlékezés a régiekre „még nagyon békóba verve tartja a gondolkozást.” Főbb utczáinkat is csak fél vagy harmad részben burkoltatjuk, a burkolatlan részek aztán nyáron por-, télen sártengert szülnék — a mellékutczákról nem is

szólva, hol a dögleletes páráktól gőzölgő nyílt folyókák és árkok, minden kigondolható mocskok mellett állati hullák lerakó helyeül is szolgálhatnak.

Valamely város közegészségügyének leghatalmasabb és legüdvösebb tényezője pedig a helyesen combinált csatornarendszer és utcai burkolat és erre fektetett szigoruan ellenőrzött köztisztaság. Uraim! Az ötvenes évek végén és különösen a 60-asok elején Budapest főváros képviselőtestülete is épen ez irányban sajnálta az áldozatot! Egyik emlékezetes v. közgyűlésen azután fölállott a város érdekeit a szabadságharc idején is hiven megvédett polgármestere, a boldogult Rottenbiller Lipót és ki-mondta a v. képviselő nagy rémületére a merész „kell” szót; de még többet is mondott. Fölhozták, hogy Pestnek nincs községi birtoka, hogy szegény! „Csináljunk adósságot és fokozzuk így a város jövedelmét” — volt rá Rottenbiller kategorikus és sokak által akkor nem értett válasza. „Pest csak akkor lesz gazdag, ha adóssága lesz!” — Ne tessék félreérteni! Nem könnyelmű adósságesinálást értünk mi Debreczenre tekintettel sem, hanem hasznos, szükséges, gyümölcsöző beruházásokra fordítandó befektetéseket. Tessék megolvasni Debreczen város népességi statisztikáját s összehasonlítani más városokáival. A számok beszéljenek. Miért nem olyan kedvező a népesség szaporodási százaléka, mint a milyennek ily vagyonos, jól élő, erőteljes faj népnél. A minő a debreczeni törzslakosság, lennie kellene! Oka főleg az, hogy nincs kellő terjedelmű és czélszerű levezetéssel bíró csatornarendszerünk, nincs burkolatunk, minélfogva nem is lehet föl szervezett köztisztaságügyünk; hanem az enyhébb évszakokban egyremásra nyeljük a sok port és poshadt büzt, a zordabb évszakokban pedig csűrökig gázolunk a lében, dágványban, fölnyirkosodnak házaink, lakaink — és megszülemenek mindkét esetben azon sok lázas betegségek melyek különösen ivóvíz hiányában kisebb koru gyermeknemzedékünket pusztítják és nagyrészen kivesztik. A lejt-mérés megtörtént az derék egy munkálat álljon föl már most valamelyik városatya a városi közgyűlésben és indítványozza, hogy készíttessenek el a v. mérnöki hivatal által haladéktalanul először is a város de helyes levezetési csatornarendszerének költségvetése és egy részének kiépítéséhez adassék ki a jelszó, úgyszintén legalább a fő-utczáknak egészbeni és czélszerű köanyaggal való köveztésére, továbbá rendeltessék el a mellékutczáknak is czélszerű befásítása már most. Debreczennek sok mindenféle mulasztást kell helyrehoznia. A vidékről a városhoz vezető országutak jobb karba hozását erélyesen kell követelnie. Saját területén pedig haladéktalanul hozzáfogni a csatornázáshoz, burkoláshoz, befásításhoz, szóval köztisztaságügyünk szilárd alapokra fektetéséhez, mert csak így fog fölvirágozni — Debreczen közegészségügye. — Csak így nem félhetünk a ragálytól. — Az élet pedig a legrágább kincs Uraim, drágább a pénznél! Ne a külső árkokat boloztassuk be, hanem építsünk jó csatornákat, burkoljuk jól utczáinkat és tartsuk azokat tisztán — más városok például a kis Kassa példájára s ne várjunk mindezzel évekig. Dixi.

○ Egy férj, ki nem hord szarvakat.

(Eredeti vigjáték 3 felv. Irta Benedek Sándor. Először s reméljük: utoljára adatott Debreczenben 1879. február 13-án.)

Fennebbi cím alatt adatott tegnap a debreczeni színházban egy helybeli termék, mely a szerző által s a színlapon vigjátéknak volt keresztelve, mely azonban nem egyéb alantos, hétköznapi vicczek (s ezekben is a szánalomig szegény) silány és nevetséges összetakolásánál.

Szerző eclatans jelét adta e ferczmunkával, hogy a vigjátékirásról fogalma sincs; mert azt csak nem akarja velünk elhitetni, hogy néhány beszélő egyén, esetlen tréfával, együgyü karakterrel (hogy már e szóval is megtiszteljük) egymás mellé állítva s annyira-mennyire holmi historiával összekötözve: vigjáték! Ugyanezért eszünk ágában sincs, hogy e darabot a vigjáték törvényei szerint behatóbban kritizálgassuk; de, hogy gyarlóságait annál szembeszökőbbé tessük s így ítéletünknek közvetlen alapja legyen, pár szót nolle-velle kénytelenek vagyunk a vigjáték fogalmáról előre bocsátani.

Mint minden drámai műnek, úgy a vigjátéknak is kell, hogy erkölcsi eszméje legyen, melyre mint alapra legyen a mű fektetve, mely impulsust adjon személyeinek bizonyos cél felé s melynek szálaiból maga a cselekvény szövődjék; más szóval a vigjátéknak is intentióval és pedig nemes intentióval kell birnia. Ez intentió különösen abban áll, hogy az erkölcsi világban jelentkező ferdeségek arra alkalmas jellemek és helyzetek által nevetségessé tétessenek, felébresztessék a nézőkben a szépség érzete, nevéssünk s nevetve javuljunk.

E műnek (meséjét (!) nem tartjuk érdemesnek az elmondásra) semminemű intentiója sincs s ha van, mint az erkölcsiséggel homlokegyenest ellenkező, kárhuzatos. — Eufrozina, Paprika Barnabás neje, tiltott szerelmi viszonyban él unokaöccsével, Bélával. A darab oda lyukad ki, hogy e tiltott viszony továbbra is fenmarad, amivel szerző nem mond se többet, se kevesebet, mint hogy ez nem erkölcsi bűn s távol áll attól, hogy erkölcsi bűnhődésre vagy ha tesszik, lakolásra érdemes volna. Melyik figyelmes néző nem háborodik fel az erkölcsiség ilyen lábbaltiprására? Az operettek ugyancsak hirdetik s kultiválják a sikamlósságot és erkölcstelenséget, de ilyen tant még ezek se hirdetnek! Ez egy ok elég arra, hogy a darabra örökre, visszavonhatlanul kimondassék a pereat.

De lássuk tovább.

Tudjuk, hogy a vigjáték éltető eleme, elengedhetlen föltétele a komikum s hogy ennek vagy a jellemben, vagy a helyzetekben kell nyilatkoznia. Hol vannak itt a jellemek, hol vannak itt a helyzetek? Hol itt a komikum? Talán Paprika Barnabás, gazdag szappanos jellemében? Ki állapítja meg ennek a jellemét? mi öbenne a nevetségessé, az „ezermillió szappan“, a „tudvalevőleg...“ folytonos emlegetésén kívül, amely refrainek, amellet, hogy csak szánandóan nevetségessé, még abban az érdeemben is szenvednek, hogy a Tóth Ede potyafiskálisának, a Csiky Diegójának stb. stb.-nek a többszörösítései? Egye-

düli komikum a czimben lett volna, ha t. i. Barnabás ur valóban szarvakat hordó férj, aminek szerző igyekszik ugyan föltüntetni, de nagyon esetlenül.

Szintily esetlen s mondhatni együgyü Eufrozina rajzolása, akinek 200 frtos ruhára van szüksége, de hogy miért, ez már a néző fántáziájára van bízva; mert, hogy ez óhajt a fényüzési vágy szüli, az bizonyos, de hogy miért akar a jogászbálon, a kereskedők kränzchenén diszelegni, mikor otthon szeretője van, kimagyarázhatlan titok s csak arra mutat, hogy szerző előbb, mikor a darab elkövetéséhez fogott, fényüzőnek akarta festeni, később azonban ezt elfelejtette.

Béla, az unokaöcs, szintén megmagyarázhatlan valami. Üzletekről, Amerikáról, czethalról álmodozik, szerelmeskedik Eufrozinával s abban a pillanatban, melyben ezt teszi, ezer frtot kér tőle; ez leneveti, ő elszalad Amerikába, de a darab végén ismét visszajő és tovább szerelmeskedik. Egyedüli jellemzője, hogy tízezer frtot elköltött és nem nőszül.

Szabó Adorján, a festő (szobamázoló) szánandó alak minden jellemző sajátság nélkül.

Maga a darab összefüggéstelen mozgások (nem is cselekvények) halmaza. Semmi expositiója, semmi fejlődése, semmi kifejlése, semmi scenirozása; tele hosszú, unalmas dialogokkal minden élet nélkül. Ha két személy beszél, a harmadik tétlenül áll a legkényelmetlenebb helyzetben s várja nagy türelemmel, míg rá is kerül valamikor a sor. A jelenetek mondva csináltak, fárasztó, szükségtelen s odanemtartozó közbeszúrásokkal. A felvonások, melyeknek csattanósan, érdekesen kellene végződniek, laposak s nem egyebek pusztá megszakításoknál, nem is említve, hogy az első felvonás teljesen fölösleges. Semmi mese, semmi cselekvény, mi érdeklődésünket föl tudná kelteni, annál kevésbbé található a darabban olyan valami, mi megkapna s kíváncsivá tenne. Végig hallgatjuk az első felvonás unalmas szóváltásait s még sejtelmünk sincs semmiről; holott a drámai művek hatása éppen abban áll, hogy mindjárt a darab kezdetén sejtjük a kifejeletet, ami természetesen csak expositióval érhető el, hogy már itt fölébredjen kíváncsiságunk a kifejlés mi k é n t i s é g e iránt. E „vigjáték“-nál legfelebb arra vagyunk kíváncsiak: vajjon hamar vagy későn lesz-e vége, hogy haza mehessünk s mielőbb elfeledhessük az est unalmait.

Korántsem szándokunk e futólagos bírálattal szerzőt elriasztani a további munkásságtól, csak arra óhajtjuk ezzel figyelmeztetni, hogy mielőtt ilyen nagy emberismeretet, hosszas tanulmányt megkívántató irodalmi munkákhoz fogna: ha tehetséget érez magában s kedve van hozzá, szerezze meg előbb hozzá a szükséges előismereteket, mert ilyen gyarló művek színrehozatalával mig egyrészt a műzléssel bíró közönséget riasztja el a színháztól, másrészt s leginkább önmagának árt. A színházi igazgatóság-tól pedig megvárjuk, hogy máskor ilyen szárnypróbálgatásokkal nem teszi próbára türelmünket. Vagy, ha mindenképpen pártolni akarja a kezdő muzsafiakat, szigorubb kritika alá veszi s ha erre ideje nincs: véteti az enemi zsenéket, de a közönségnek semmiesetre sem fog ilyen estéket szerezni.

Különben jövőre nézve — a közönség és színházunk tekintélye érdekében — hasonló esetekben még szigorubb ellenőrzést tartunk s a hasonló műveket kérelhelten szigorral ostorozzuk.

Aki nem tud arabsul, az ne beszéljen arabsul.
Dengi János.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— **Előleges értesítés.** Vett tudósítás szerint Patti Carlotta világhírű énekművész, három elsőrangú művészszel együtt folyó évi márczius hó második felében hangversenyt rendezend városunkban, mit a t. cz. közönség tudomására hozni siet a debreczeni zened igazgatósága.

— **E. Illés László,** lapunk rendes munkatársa, aradi hírlapíró „A vízbeölt leány“ czim alatt 3 felvonásos eredeti népszínművet írt, melyet a népszínház igazgatóságához nyújtott be. A darab előbb Aradon is színre fog kerülni, s az ottani színészek, kik főbb szerepeit játszandják, nagy elismeréssel nyilatkoztak a darab gazdag meséje, csattanós jelenetei a komikus genre-alakjai felől, és hév hatást jósolnak neki.

— **Munkácsy Mihály** világhírű festvénye: Milton, tollba mondja leányainak az Elveszett édent“ látható a budapesti műcsarnokban. A „Képzőművészeti Szemle“ most megjelent második (februári) száma a nagy érdekű művet jeles francia metszetben mutatja be s a művész arcképét s életrajzát közli. Ez érdekes füzet kétételesen külön is kapható 50 kr ért s ajánlatos az különösen a vidéki közönségnek, melynek nincs alkalma az eredeti festvényt láthatni. A pénz posta-utalvánnyal a „Képzőműv. Szemle“ kiadó-hivatalában: Budapest Zöldfa-utca 39 sz. a küldendő.

— **Uj zeneművek.** Tábornszky és Parsch zeneműkereskedésében megjelentek: Szentirmay Elemértől 6 eredeti dal zongorarakisérettel. 1) Mit tehet a kis lány róla? 2) Kinyitott a napraforgó. 3) Betyár-dal. 4) Este van a faluba. 5) Had szidjon az irigy világ. 6) Három róza egy sorjában mind piros, Ára 80 kr.

— **Világtörténetet** adnak ki a művelt közönség számára a Weismann testvérek is, mely terjed a legrégebb időkől korunkig, írta Sebestyén Gyula, havonkint 2, esetleg 3 füzet fog megjelenni és diszes képpel s térképekkel lesz ellátva.

Az egész munka öt-hat kötetre van tervezve olyképen, hogy az: I. kötet: Az ó-kort, II. és III. kötet: A középkort, IV. V. esetleg VI. kötet: Az újkort foglalja magában. A munkát két-három ivnyi füzetekben boesátják közre; tizenkét ilyen füzet fog kitenni egy kötetet s így az egész munka ötven-hatvan füzetben be lesz fejezve, úgy, hogy a közönség két év leforgása alatt a teljes világtörténetnek birtokában leend.

Egyes füzet ára csak 30 kr., postai szétküldéssel 35 kr.

Előleges fizetés nem kívántatik és ennek követelése

sére a kiadók megbizottai nincsenek följogosítva. — Megrendeléseket elfogad minden könyvárus, ahol egyes füzetek is kaphatók lesznek.

Központi kiadóhivatal czime: Weismann Testvérek könyvnyomdája éskönyvkiadóhivatala Budapest, Ferencz-Józseftér 8.

Különfélék.

A debreczeni nők — férjesek és hajadon hölgyek a nőtlen urak, közös és honvéd hadseregbeli nőtlen tiszték eddigi báljainak pendantjául folyó 1879-dik évi február hó 20-kán, csütörtökön a „Korona“ szálloda termeiben Társas-Estélyt rendeznek. Kezdeté 8 órákor. Hogy az a farsang legélvezetesebb s legegánsabb mulatságai mellé fog sorakozni — természetes.

— **Színházi hír.** Jeles színművésznők Foltényiné Szabó Amália urhölgy jutalomjátéka e hó 18-án leend; adatni fog: Márton apó, a targoncás és a jogászok. Énekes színmű 3 fel. Irta: Cormon és Grangé. Fordította Dr. Pallay Miklós, városunk orvosikarának érdemes tagja; ennél fogva e jutalomjáték kettős vonzerővel birand a műértő közönségre s azért miudenfélé fölhívást és ajánlást fölöslegesnek tartunk. „Mindoyájunknak el kell menni!“

Jutalomjáték. Fekete Ignác, szintársulatunk elsőrendű tenoristája jutalomjátékaul Herold F-nek, „Zampa vagy a márványhölgy“ czimű híres operáját veszi,

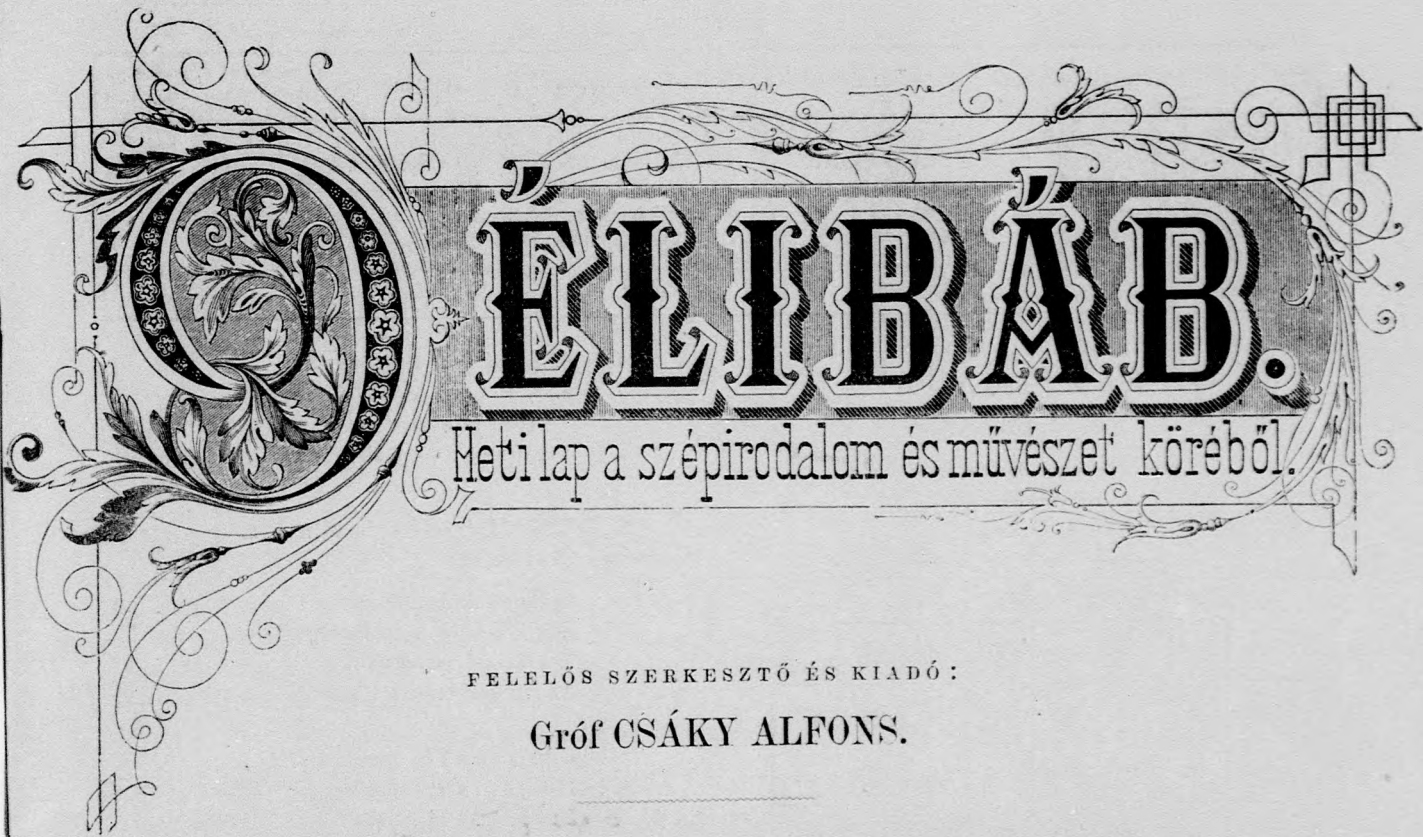
Mándokyné urhölgy, jeles operai énekesnők jutalomjátéka márcz. hóban lesz, mely alkalommal adatni fog: „A remete esengetyüje“ híres francia operette.

Hymen. Szathmáry Károly kedvelt színművésznök és Halmi Antónia k. a. folyó évt február hó 24-én délután 3 órákor a szt.-annai róm. kath. egyházban tartják meg esküvőjüket estve menyegzői vacsora lesz a színházi nagy csarnokban.

Zártkörű tánczestélyt tartanak a cs. királyi 39. gyalog és a 16. huszár ezrednek őrmesterei folyó évi február hó 19-kén a „Korona“ szálloda táncztermében. Kezdeté este 8 órákor. Hogy helyőrségünk derék altiszteit csak oly bravourral fognak operálni a fényezett padlón mint a doboji sártengerben, — kétséget sem szenved. Jó sikert és jó mulatságot.

TARTALOM: 1. Egy elhagyatott kolostorban. V. Sárffy Ignác. 2. A csalogány regéje. Kenessey Gizellától. 3. Kisfaludi Sándor mint lyrai költő. I. cz Dávid. 4. Dalok Hajgató Sándor. 5. Juj be okos asszony. Életkép E. Mikes Rózától. 6. Nyilt levél a „Déliabáb“ szerkesztőjéhez. Erődi Dániel. 7. Egy sir. Elbeszélés Godin után W. . . Emiltől. 8. Tárca: Levelek egy szép lányhoz. 9. Debreczeni árnyképek. (Dixi.) 10. Egy férj, ki nem hord szarvakat. Dengi János. 10. Hírek az irodalom és művészet köréből. 11. Különfélék.

BORITÉK: Heti-naptár. Saktalány. Számrejtvény. A helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői izenet. — Felhívás. Vegyes. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1879.

HETI NAPTÁR.

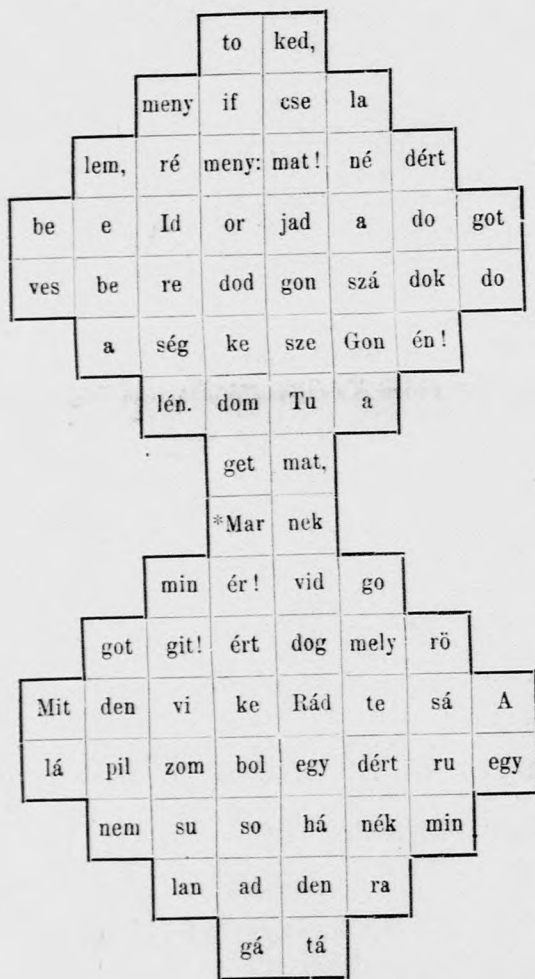
Február.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orsz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.
15 Szomb.	Fauszt., Jovit.	Fausztin	3 Simeon és Anna	22 S Jethro	7	9 5	20 3	24 11 4
16 Vasár.	E Julianna	E Hatvanzdv.	4 G 3 Hushagyó	23 10 törzs háb.	7	8 5	21 4	22 regg.
17 Hétfő	Donát és Jal.	Theodul	5 Vaj. hét kezdete	24 Benj. t. ellen	7	6 5	23 5	9 1 11
18 Kedd	Simon, Flavián	Concordia	6 Bukol püspök	25 Jób	7	5 5	24 5	43 1 23
19 Szerda	Konrád hitv.	Zsuzsánna	7 Párthén püspök	26 Jónás	7	3 5	25 6	10 3 36
20 Csütör.	Eleuther	Eukáris	8 Tivadar	27 Jonathan	7	1 5	27 6	32 4 46
21 Péntek	Elenora	Leonora	9 Nicephor	28 Jórám	6	59 5	29 6	50 5 54

SAKTALANY.

Sólyom Gizellától.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

SZÁMREJTVÉNY.

Nemes Bélától.

- 11, 12. Folyó mellett fekvő városok veszedelme.
 10, 11, 12. Az ajtókat e nélkül nem lehetne bezárni.
 8, 3, 4. Ha valamit jól csinálunk, ezzel szoktak felelni.
 2, 3, 4, 5, 6. Erős része ez a testnek.

1, 5, 6. Szi'aj állat teszi ez.

7, 8, 9. A test egy része ez.

Híres lovasai ezek a magyar honnak sok győzelmet arattak már a magyar ellenségén.

A „Délibáb“ f. é. 6-ik számában közlött saktalány értelménye a következő:

Csillagtalan bus éjszakán
 Bokorba zeng a csalogány,
 Mintha méla fájó dala
 Az én szerelmemről szólna.

Csillagtalan bús éjszakán
 Bokorba sir a csalogány,
 Mintha az a fájó nóta
 Az én halálomról szólna.

Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg: Szelestey Angyalka, Leszczinszky László, Gróf Csáky István, Fenyvesy Aranka, Váradi Ilona, Koncz Irma, Marosy Elemér, Katona Ferike, Vecsey Margit, Némethy Jolán, Buday Vilma, Sárossy Janka, Fekete Róza, Kis Albert, Gróf Csáky György, Szunyog Ferencz, Füzeséri Péter, Hevessy Ernő, Schirger Tivadar, Wohl Irén, Erdélyi Gyula, Pap Iván, Szirmay Jolán, Kádas István, Igmandy Kálmán, Pap György, Toth Ferencz, Feszt Klemmi, Nagy Imre, idős: Gróf Csáky Rezsőné, Farkas Guszti, Kual Jozsefa, Zell Guszta, Fenyvessy Stefanie, Péchy Katicza, Fazekas Sándor, Madarász Szerén, Pasqual Matild, Mezösy Géza, Fráter Ilon, Kállay Szerén, Kántor Gizella, Ládny Kálmán, Flinta Irén, Haraszty Zsófi.

A szerkesztő üzenetei.

E. J. L. Arad. A cikket köszönjük, a többiekre nézve magán levelet írunk.

V. G. Kolozsvártt. „Egy hajfürthöz“ gyenge, jobbat kérünk.

W. J. Budapest. Kivánsága szerint járunk el. — A „Délibáb“ tavali számait postára tettük. A küldemény-nyel majd levelet is írunk.

„Hallod hallod kis leányka“ — nem használható.

S. G. urhölgy, Budapest. Köszönet! — máskor is legyen szerencsém.

M. F. Budapest. Nagysád egészen megfélekedett róluok.

Rudnyánszky Gy. Miért e hosszú hallgatás?

„Marjolaine.“ Legközelebb.

K. A. Helyben. Miután a „Déliab“-nak mult évi folyama nem egészben az én szerkesztésem alatt jelent meg. — tartalom- és czimlappal ezuttal nem fogok szolgálni! —

B. F. G. Ungvártt. — Az elbeszélésen nagyon sok javítani való volna, — hogy közölhessük; — jóformán az egészet át kellene dolgozni, arra pedig nekünk sem időnk, sem kedvünk nincs.

Miután a sak-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük azon t. munkatársakat és munkatársnöket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni sziveskedjenek.

Felhívás!

Az országos régészeti és embertani társulat érdekében Pulszky Ferencz elnök és Hampel József társulati titkár a következő fölhívást küldte szét:

„Azon örvendetes mozgalom, mely az utolsó évtizedekben, különösen pedig az 1876-ban hazánk fővárosában összegyűlt nemzetközi ősrégészeti és embertani congressus alkalmából országszerte a régészet terén keletkezett, létesítette az Országos Régészeti és Embertani Társulatot is.

Ez egyesület van hivatva összekötni mindazon testületeket és tórsulatokat, melyek hazánkban a régészeti és embertani szakot művelik, ez van hivatva mintegy gyupontban összefoglalni azon számos szakertőt és műkedvelőt, kik máris mindenfelé szakunk fölvirágztatásán fáradoznak, végre első sorban ez az egylet lesz hivatva a még hazánk földjében rejlő régészeti kincseket tudományosan fölkutatni és népünk minden rétegeiben a szakot népszerűsíteni.

A társulat magas hivatását azonban csak egy tölteti be, ha mindenütt párfogókat talál és ha sorainkba beáll mindenki, ki honi közműveltségünk ügyéért lelkesül.

A társulat működéséről tagjait havi folyóirat utján folyton tudósítani fogja és gondja lesz, hogy minden tagja tagdíja fejében megkapja a társulati szakközlönyt, az „Archaeologiai Értesítőt“.

Továbbá lehetőség szerint minden évben egy „Évkönyv“ kiadása által az egész hazában történt régészeti mozgalomról számot fog adni.

Vidéki kirándulásai alkalmával a társulat egyes, régészetileg fontosabb pontokat fog fölkutatni és népszerű előadásokban egyes szakkérdéseket közérthető módon fog a nagy közönség elé hozni.

Midőn tagjainknak mindezeket ígérjük, bizton reméljük, hogy hathatós közreműködésére számíthatunk.“

Gyűjtőiv szerkesztőségünkben is van letéve és az a t. közönség rendelkezésére áll.

V e g y e s.

— Karolina Amália, a hesseni fejedelem leánya volt tudvalevőleg II. Rákóczy Ferencz felesége, mivel I-ső Lipót császár engedelmével — a Rajna mellékén tett utazása alatt ismerkedett meg. A német hercegnő mindig tántoríthatlan hűséggel viseltetett férje irányában, mit leginkább annak politikai üldöztetésekor, midőn tőle elválasztva kellett élnie, — bizonyított be. Midőn azonban I. József ült a trónra, és óhaját fejezte ki, hogy Rákóczyval kékét köt, Charlotte-Amelie is viszontlátta férjét. — Jeles történésziünk Thaly Kálmán a „Felvidékben“ következőleg ír e találkozás előkészületeiről:

József császár, hogy Rákóczy szívét békeföltételei elfogadásának annál inkább megnyerhesse, meglágyíthassa: ápril végnapjaiban gr. Wratislaw cseh cancellár stb. kíséretében aláküldi vala Pozsonyba Charlotte fejedelemasszonyt, oly rég látott férje látogatása végett. A fejedelmi hölgy a császárnak részéről is a legtiszteltebbes kíséretben részesült: annál inkább igyekeztek a kuruczok mindent elkövetni urnőjöknek minél ünnepélyesebb fogadására. Maga Rákóczy a nyitrai várban várta őt, gyöngéd meglepetésekkel, Bercsényi néhány ezer válogatott katonasággal a Vágnak szeredi hidjánál. Forgách Bazinig ment eléje, Pozsonynál pedig őt fogadni, s a fényes hintók körül diszkiséretet képező három lovas ezredet vezérelni egész Sempte váráig, Ocskay László dandárnok bizatik vala meg. — Oly kitüntetés, melyet Ocskay számára bizonyára vitézségének ama káprázató fénye szerzett, mely tündöklő ragyogvány — mintegy varázslat — besugározta jellemének sötét foltjait. Nevének, katonai hírének fényétől elvakult a világ s elfeledé: mi volt ez az ember azelőtt? mert nem tudhatta: mivé fog sülyedni.

A fejedelemnő Pozsonyban a nyitrai püspök palotájában vala szállva. Ocskay László, a fogadásra kitűzött napon, május 1-jén reggel érkezett a város alá, a kíséretül kiszemelt három diszes egyenruházatú lovasezreddel; u. m. saját, Galánthai Balogh István és Szalay Páléval, melyeket a verebnyei ut felé, az u. n. „hóhér réjtjén“ állita föl. Azután beküldé a városba a Fönséges asszony üdvözlétere Szalay Pál ezredest, Szögyényi Ferencz szárnységedet, Orbán Pál titkárt, s két századost vagy 50 válogatott vitézzel; kik is a magyar-utca végén levő, u. n. récsei kapuhoz érkezvén, ott hintókkal vártak rájuk: maga a vár és város parancsnoka gr. Zinzendorff Ferdinánd is ott vala, s hintájába Szalayt maga mellé jobbfelől ülteté. Ugy vonultak át az utcákon a fejedelemnő lakásáig, hol az üdvözlő szónoklatok tartattak. Ezután nagy ebéd következék, mely igen sokáig húzódott. Midőn pedig d. u. 5 óra tájban a magasrangu hölgy utra kész vala: hat lovas, aranyozott hintóra ülvén udvarhölgyeivel, a császáriak részéről gr. Wratislav cancellár, gr. Pálffy János, gr. Kóhary István, b. Ebergényi László tábornokok, gr. Zinzendorff várparancsnok és több más uraktól, — a szövetségelt magyarok részéről pedig a már érintettéktől kíséretetve, nagy ünnepélyességgel haladt az utcákon a diszmenet, melynek élén Orbán Pál lóhátról pénzt szórt a

bámuló nép közé. A városon kívül a tisztelgő Ocskay, három ezredével, diszlővésekkel, zászlók meghajtásával, trombiták harsogtatásával, kardok fölemelésével üdvözlé urnőjét.

Az éljenriadások még akkor sem szüntek, midőn a kibontott lobogók alatt részint a hintók elé, részint utánok sorakozott diszszázadok folytonos hadi zene zengése mellett megindultak vala. Szent-György és Bazin városok polgársága ünnepi öltözeteiben, lobogó zászlók alá a kapukhoz gyűlve, örömjongással fogadá Rákóczynét, kit itt a fejedelem egyik legelőkelőbb tábornagya : gr. Forgách Simon üdvözölt s vezeté fölékesített szállására. Charlotte-Amelie Bazinban töltötte az éjet, bizonyára a várban; honnét másnap megindulván, a vedródi kastélyban, gróf Bercsényiné — szül gr. Csáky Krisztina — várja vala nagyszerű ebéddel, estére kelve pedig a Vág hidjánál maga a főtábornagy gr. Bercsényi Miklós tisztelgett előtte és fogadá a semptei várban. Eddig tartott Ocskay szerepe; a szeredi hidon túl a fejedelemnőt új kíséret vevé át.

— Bukarestben — írják a M—K-nek — az ottani magyar lapvállalat újra föléledt.

„Mig egyfelől örömmel üdvözöljük ezen eseményt, mint az itteni magyarság egyik életjelét, nem mellőzhetjük figyelembe venni azon akadályokat, melyekbe itt ilyenemű vállalatnak ütköznie kell és nem tartjuk feleslegesnek megjelölni azon irányt, melyet követve, létezhetik egyedül magyar közlöny e helyen. Megvilágítani azon szempontokat, melyekből kiindulva egyedül felelhet meg a sajtó mivelő és ismeretterjesztő feladatának. Nem mint hódító vezér, mint vértezett vitéz léphet föl itt a sajtónagyhatalom eme előharczosa, csak mint pálya-egyengető utász. E nézetünk támogatására szükséges egy pillantást vetnünk a Romániában és különösen Bukarestben lakó magyarság viszonyaira — és épen ez okból bizelgünk magunknak hogy jelen soraink méltók a közérdekre.

Bukarestben mintegy 20 000 lélekre megy a magyarok száma, ezeknek legnagyobb részét a kivált háromszéki származásu cselédség, zömét pedig az iparos, vagyis inkább kézműves osztály képezi, míg a magasabb középosztály épen csak egyes egyének által van képviselve, de ezeknek száma oly csekély, hogy alig néhány nevet említhetnek. Magyarországi származásu és részint mint magánhivatalnokok, részint mint jobb állásu üzletemberek itt tartózkodó számos egyénnel találkozunk, de ezek némeknek vallják magokat.

Nem lehet tagadni, hogy általán véve a magyar iparos és kézműves korántsem áll a miveltség és fejlettség azon fokán, mint belföldi iparosaink.

Kora fiatalságában avagy későbbi éveiben az anyagi gondoktól üzetve, melyek addig sem engedik szelleme mivelésére fordítani idejét, elszakad az édes haza földjétől, oly helyet keresve, hol csekélyebb verseny kisebb tehetségeit is érvényesíteni engedi. -- Itt körülveszi az idegen nyelvár, körülveszik az idegen viszonyok és az elszigeteltség érzete nem engedi érvényre jutni azon gondolatot, hogy munkájával nemcsak személyének, de a magyar névnek is elismerést szerezzen. Tagadhatlan ugyan, hogy a

magyarság nagyobb részénél meleg érdeklődést tapasztaltam hazánk ügyei iránt, de csodálható-e, ha kivált egyesek gondolkozása miatt messzebb messzebb távozik a hazától, midőn a mindennapi életbeni érintkezés, sokszor házasság, gyermekeinek idegen ajku iskolába járatása, mindinkább tágitják a régi köteleket. Lassan-lassan elhal az érdeklődés, mely szülőföldjéhez kötötte. Könnyen magával ragadja azon részvétlenség és közöny, mely ezen ország alsóbb középosztályában minden iránt uralkodik, mi a mindennapi anyagi élet látkörén túlterjed.“ stb.

Hölgyek és urak részére

ezenel kedvező alkalom nyílik a megházasodásra. Mély titoktartás, megfelelő és előzeny ügyvitel biztosított. Föltűnést nem keltő levelezés. A legjobb alkalmatosságok. Szerencsés eredmények. A levelezési postabér fedezése kéretik. Vagyonos urhölgyeknek sem számíthatnak föl költségek. Czimünk: Wohlmann J. Breslau, Schwertstrasse No. 6

FÜL-OLAJ

dr. Schmidt k. törzsorvostól.

gyógyítja a süketiséget,

ha az nem az emberrel született baj, továbbá

a nehéz hallást, — fülzugást

azonnal megszünteti. Egy üvege árá használati utasítással együtt 2 frt. Vidékre 2 frt. 40 kr. postautalványilag előleges beküldése mellett bérmentve elküldetik.

Főraktár van

Grätz Gyulánál Bécsben,

IV. Mariahilfstrasse 79. sz. a.

Vidéki eladók forduljanak levelileg a bécsi főraktárhoz.

Bizonyítvány. Egy nagy betegség utóbajaként 12 éven keresztül mitsem hallottam balfülemre, mi üzletemben nagy hátrányomra volt; az alkalmazott gyógyszernek mitsem használtak. Ezelőtt 3 héttel egyik barátom figyelmessé tett a Schmidt-féle fül-olajra; amny sok sikertelen kísérlet után megpróbáltam ezt is. Kimondhatlan örömemre, alig használtam el belőle egyetlen üveggel, vagyis két heti gyógyhasználat után hallásom balfülemre teljesen helyre állt. Hason bajban szenvedőknek tehát az ön fül-olaját legjobb meggyőződéshez képest ajánlhatom. — Kelt Fürstenwalde.

Steinberg Gyula.